

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania Z. Spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze
o składki na Fundusz P.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 grudnia 2025 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się Spółki od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Katowicach z dnia 26 lutego 2024 r., sygn. akt III AUa 1083/21,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II. zasądza od Z. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w
G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zabrze
kwotę 2.700,00 (dwa tysiące siedemset) złotych, wraz z
ustawowymi odsetkami
z art. 98 § 1¹ k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 15 lutego 2016 r. (nr [...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze, określił kwoty należnych składek płatnika składek Z. S.A. na Fundusz P., za okres od lutego 2009 r. do grudnia 2013 r. W uzasadnieniu organ

rentowy wskazał, że płatnik składek nie przyjął do podstawy wymiaru składek przychodów uzyskiwanych z tytułu umów zlecenia, zawartych przez zleceniobiorców z P. sp. z o.o., w ramach których zleceniobiorcy wykonywali pracę na rzecz swojego pracodawcy – Z. S.A. z siedzibą w G., z którymi to pozostawali w stosunku pracy.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 22 kwietnia 2021 r. (sygn. akt VIII U 807/16), w sprawie Z. sp. o.o. w G., przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze, o składki na Fundusz P., oddalił odwołanie oraz zasądził od odwołującej, na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze kwotę 3.600 zł, tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji odwołującej spółki, Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 26 lutego 2024 r. (sygn. akt III AUa 1083/21), oddalił apelację oraz zasądził od Z. sp. z o.o. w G., na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze, kwotę 2.700 zł, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas, od dnia uprawomocnienia się postanowienia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie, do Sadu Najwyższego wywiodła odwołująca spółka, zaskarżając judykat w całości, zarzucając:

1. naruszenie przepisu postępowania - art. 232 k.p.c., poprzez przyjęcie, że na odwołującej spółce spoczywał ciężar procesowy przedstawienia dowodów, wskazujących na nieprawidłowość decyzji organu rentowego, co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy;
2. naruszenie przepisu postępowania - art. 233 § 1 k.p.c., przez brak ustalenia stanu faktycznego sprawy (nieustalenie podstaw wymiaru składek za poszczególne miesiące), czego konsekwencją był brak możliwości kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji (tzn. stwierdzonej w niej wysokości należnych składek na Fundusz P.), co mogło mieć istotny wpływ na wynika sprawy;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 6 k.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie, poprzez przypisanie odwołującej spółce obowiązku dowodowego w zakresie ustalenia prawidłowej wysokości składki na Fundusz P., mimo, że to organ rentowy wywodzi skutki prawne z faktu zadeklarowania i zapłacenia przez odwołującą spółkę składek w nieprawidłowej wysokości.

Powołując się na powyższe podstawy kasacyjne, skarżąca spółka wniosła o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi, który wydał zaskarżony wyrok;
2. zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego płatnika kosztów postępowania kasacyjnego, według norm przepisanych.

Skarżąca spółka wniosła także o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na oczywiste naruszenie przez Sąd Apelacyjny przepisów dotyczących ciężaru dowodu, zarówno w aspekcie procesowym (art. 232 k.p.c.) jak i materialnoprawnym (art. 6 k.c.), poprzez uznanie, że to odwołujący płatnik składek powinien wykazać, że nie istnieją przesłanki faktyczne wydania przez organ rentowy decyzji zmieniającej jego sytuację prawną.

W odpowiedzi na wywiedzioną skargę kasacyjną, organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz organu rentowego w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszym postępowaniu nie mogła zostać przyjęta do dalszego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z

art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Strona skarżąca w wywiedzionej przez siebie skardze kasacyjnej wskazała, że jest ona oczywiście uzasadniona – przywołała więc przesłankę zawartą w art. art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Oczywiście zasadność skargi miałyby polegać na naruszeniu przez Sąd Apelacyjny przepisów dotyczących ciężaru dowodu, zarówno w aspekcie procesowym (art. 233 k.p.c.) jak i materialnoprawnym (art. 6 k.c.). Tak sformułowany wniosek nie spełnia jednak wymogów określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego.

Z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika bowiem, że odwołanie się do tej właśnie przesłanki przedsądu wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym (w jej ocenie) wyraża się „oczywistość” zasadności skargi

oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto, przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji, w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Takiej okoliczności strona skarżąca jednak nie wykazała – nie wykazała naruszenia przez Sąd odwoławczy (a tym bardziej naruszenia kwalifikowanego) przywoływanych we wniosku przepisów prawa.

Odnosząc się do kwestii rozkładu ciężaru dowodu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w której strona skarżąca upatruje oczywistej zasadności skargi, to w wyroku z 10 maja 2017 r. (I UK 184/16, LEX nr 2305920), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ciężar udowodnienia (*onus probandi*) wchodzi w rachubę dopiero wówczas, gdy pewne twierdzenia okażą się nieudowodnione, a nie już wtedy, gdy strona nie przedstawiła środków dowodowych na potwierdzenie lub zaprzeczenie danej okoliczności. Oznacza to, że rozkład ciężaru dowodu stanowi regułę wskazującą stronę, która ma ponieść negatywne skutki nieudowodnienia określonych twierdzeń. Na tym polega funkcja ciężaru dowodowego. Pozwala rozstrzygnąć sprawę merytorycznie, także wówczas, gdy sąd nie zdołał w ogóle albo w pewnej części wyjaśnić stanu faktycznego sprawy. Czym innym jest natomiast sytuacja, w której sąd oceniał materiał dowodowy, kierując się metodą kognitywną z art. 233 § 1 k.p.c., i na tej podstawie dokonał wiążących ustaleń stanu faktycznego. W tym wypadku nie dochodzi do właściwego lub niewłaściwego rozłożenia ciężaru dowodowego. W wyroku z 9 listopada 2021 r. (I USKP 57/21, OSNP 2022 nr 10, poz. 101), Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że wyrażonej w art. 6

k.c. reguły rozkładu ciężaru dowodu nie można rozumieć w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, obowiązek dowodzenia wszelkich faktów o zasadniczym dla rozstrzygnięcia sporu znaczeniu spoczywa na stronie powodowej (w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych - na osobie odwołującej się od decyzji organu rentowego). Jeżeli jedna ze stron wykazała wystąpienie faktów przemawiających za słusnością jej stanowiska, to wówczas na drugiej stronie procesu spoczywa ciężar udowodnienia okoliczności podważających ten wniosek (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 19 grudnia 2013 r., II PK 70/13, LEX nr 1424850; z 12 maja 2011 r., I PK 228/10, LEX nr 896458, czy z 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, LEX nr 8416). Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych toczy się generalnie według zasady kontradyktoryjnego postępowania, a w nim o rodzaju i zakresie roszczenia decyduje odwołujący się. Ciężar udowodnienia twierdzeń spoczywa na tej stronie, która je zgłasza (art. 232 zdanie pierwsze k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi zatem wątpliwości, że w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych rozkład ciężaru dowodów będzie zależał od rodzaju decyzji. Jeżeli jest to decyzja, w której organ zmienia sytuację prawną ubezpieczonego, to powinien wykazać uzasadniające ją przesłanki faktyczne. Już w wyroku Sądu Najwyższego z 15 lutego 2007 r. (I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78), wskazano, że na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli. Wydanie decyzji przez organ rentowy w postępowaniu administracyjnym nie zwalnia go zatem od udowodnienia przed sądem podstawy faktycznej decyzji, zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wynikającą z art. 6 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2010 r., II UK 148/09, LEX nr 577847 czy z 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08, LEX nr 518057).

Tymczasem w niniejszej sprawie przedmiotem postępowania była decyzja z 15 lutego 2016 r., określająca kwoty należnych składek płatnika składek Z. S.A. na Fundusz P. za okres od lutego 2009 r. do grudnia 2013 r. Zaskarżona decyzja organu rentowego była następstwem decyzji organu rentowego o ustalenie podstawy wymiaru składek na podstawie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Wcześniejsza sprawa o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

została prawomocnie zakończona – skoro więc podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników uległy zwiększeniu, to następstwem tego był także wzrost podstawy wymiaru składki na Fundusz P.. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że w orzecznictwie utrwalona jest wykładnia negująca możliwość skutecznego podnoszenia w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 6 k.c., gdy faktycznie zmierza on do zakwestionowania poczynionych ustaleń faktycznych (por. wyroki: z 13 czerwca 2000 r., V CKN 64/00, OSNC 2000 nr 12, poz. 232; z 15 października 2004 r., II CK 62/04, LEX nr 197635; z 8 listopada 2005 r., I CK 178/05, LEX nr 220844 oraz z 15 lutego 2008 r., I CSK 426/07, LEX nr 465919).

Zwrócić także należy uwagę, że przepis art. 232 zdanie pierwsze k.p.c., w ogóle nie może zostać naruszony przez sąd apelacyjny, ponieważ adresowany jest do stron procesu, a nie do sądu. W postępowaniu przed sądem regułą jest przeprowadzanie dowodów na wniosek stron, a dopuszczanie ich z urzędu stanowi wyjątek od tej zasady. Stosowanie tego wyjątku pozostawione jest dyskrejonalnej władzy sądu, na co wyraźnie wskazuje użyty w art. 232 zdanie drugie k.p.c. zwrot „sąd może”. Z tego powodu nieprzeprowadzenie dowodu z urzędu z reguły nie stanowi uchybienia, które mogłoby zostać skutecznie wytknięte w skardze kasacyjnej.

Podkreślenia wymaga także, że kwestionowanie ustaleń stanu faktycznego dokonanych przez sądy powszechne jest niedopuszczalne na etapie postępowania kasacyjnego. Wynika to wprost z art. 398¹³ § 2 w zw. z art. 398³ § 3 k.p.c., ograniczających kognicję Sądu Najwyższego w tym zakresie. Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 § 1 k.p.c., bowiem właśnie ten przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów. Zarzuty naruszenia art. 233 § 1 i 2 k.p.c. nie mogą być więc w ogóle podstawą skargi kasacyjnej. Przepis art. 233 § 1 k.p.c. nie uprawnia również do kwestionowania kompletności ustaleń faktycznych, niezbędnych dla prawidłowej subsumcji przepisów prawa materialnego. Zarzut naruszenia tego przepisu nie może również

uzasadniać tezy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skoro nawet w razie przyjęcia jej do rozpoznania Sąd Najwyższy nie mógłby rozważać zasadności naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., w kwocie ustalonej na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1935), a w zakresie odsetek art. 98 § 1¹ k.p.c.

DS.

[SOP]